

**ARMONIZAREA PROCESULUI DE PREDARE / ÎNVĂȚARE
A FRANCEZEI ECONOMICE CU PRINCIPIILE
CADRULUI EUROPEAN COMUN DE REFERINȚĂ
PENTRU LIMBI: ÎNVĂȚARE, PREDARE, EVALUARE. CERCETĂRI PRIVIND SELECȚIA
SURSELOR
DE DOCUMENTARE ȘI STABILIREA FUNDAMENTELOR TEORETICE ȘI A STRATEGIILOR DE
URMAT PE PARCURSUL ACTIVITĂȚII DE CERCETARE**

*Prof. univ. dr. Carmen Stoean, Lect. univ. drd. Anca Marina Velicu,
Prof. univ. dr. Michaela Gulea, Asist. univ. Dan Huțanașu, Asist. univ. Manuela Alexe*

Obiectivele acestei cercetări vizează realizarea proiectului *Armonizarea procesului de predare / învățare a francezei economice cu principiile cadrului european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare sunt următoarele:*

1. Cercetarea bibliografică de documentare în vederea întocmirii bibliografiei adecvate scopului cercetării;
2. Stabilirea criteriilor de alegere pentru: metoda de cercetare, fundamentele teoretice și strategiile de urmat pe parcursul activității de cercetare;
3. Stabilirea obiectivelor generale și specifice privind predarea, învățarea și (auto)evaluarea, în concordanță cu nevoile concrete ale publicului vizat, prin efectuarea cercetării de teren.

Raportul este articulat în trei secțiuni, după cum urmează: 1. criteriile de alegere metodologică; 2. fundamentele teoretice ale cercetării întreprinse; 3. ancheta de teren vizând formularea unor obiective generale și specifice de predare / învățare, consistente cu nevoile concrete ale publicului vizat.

Prima secțiune fixează *obiectul studiului* (predarea / învățarea francezei economice în mediul academic) și *obiectivul cercetării* (reflecție curriculară în scopul optimizării și în vederea armonizării cu CECR). În cercetarea întreprinsă, *modelul de cercetare* care a constituit punctul de plecare este *modelul de cercetare din științele sociale* propus de Bourdieu et alii (conform referința bibliografică în raport) și care cuprinde următoarele etape: formularea întrebării de plecare, exploatarea (domeniului, prin lecturi și discuții), determinarea problematicii, construcția modelului de analiză, observația, analiza informației, concluziile.

Întrebarea de plecare în cazul cercetării noastre a fost *cum* și respectiv *ce* trebuie să predăm / învățăm într-un program academic.

Etapile de cercetare parcurse în această primă fază au fost: *cercetarea bibliografică* în vederea lămuririlor teoretice, conceptuale și terminologice; *cercetarea documentară* (programele analitice în curs, CECR, metode de predare / învățare a francezei ca limbă străină și a francezei pentru obiective specifice), *cercetarea de teren* prin anchete în rândul studenților, observații directe în timpul seminariilor, analiza și interpretarea datelor obținute.

Cercetarea bibliografică a urmărit cunoașterea lucrărilor anterioare din domeniu (unul din obiectivele cercetării fiind, de altfel, elaborarea unei lucrări de didactică a francezei economice) pentru stabilirea nivelului la care a ajuns cercetarea în domeniul avut în vedere și în scopul adecvării rezultatelor deja obținute la obiectivele cercetării noastre. Cercetarea bibliografică a dus la redactarea unei bibliografii comentate (85 pagini) sub forma unor *fișe semnal* ce cuprind mai întâi informațiile pertinente pentru obiectul fiecărei faze de cercetare precum și informațiile ce ar putea deveni pertinente într-un moment sau altul al cercetării (sau pentru alte obiective).

Discuțiile de lucru între membrii echipei au avut drept scop o mai bună clarificare a problematicii vizată de proiectul nostru precum și construirea consistentă a obiectului cercetării ținând cont de sistemul conceptual și teoretic al didacticii francezei pentru obiective specifice și de alegerile teoretice de natură lingvistică, sociologică, de antropologie culturală, psihopedagogice pe care se întemeiază demersul didactic menționat precum și de constrângerile și cerințele instituționale referitoare la predarea francezei economice în Academia de Studii Economice. Din cercetarea întreprinsă se constată că nu este conturată clar o politică lingvistică la nivelul fiecărei facultăți, politică care să transpară în documentele instituționale .

Munca de teren a constat într-o *anchetă asupra trebuințelor* studenților în ceea ce privește învățarea limbii franceze. *Chestionarul* a fost dat studenților din anul I REI și SELS și unor economiști ce utilizează franceza ca limbă de comunicare profesională (această a doua parte a anchetei s-a materializat printr-un *interviu de grup* realizat cu angajați ce au funcții de răspundere în BRD–SG). Ancheta va continua prin elaborarea și aplicarea unui chestionar mai rafinat destinat economiștilor ce lucrează în companiile franceze din România.

Cea de-a doua secțiune se ocupă de fundamentele teoretice ale cercetării și se referă la alegerea *paradigmei teoretice* pe care se va întemeia proiectul.

Raportul menționează demersurile ce puteau fi alese de echipa de cercetare: franceză funcțională, abordare comunicativă, franceză pentru obiective specifice, limbajele de specialitate.

În spiritul nedogmatic al CECR, alegerea echipei s-a oprit asupra *abordării comunicative + franceza funcțională* (competența de comunicare vs. competența lingvistică), *interculturalitate* (cultura de întreprindere), *centrarea asupra studentului*, *pedagogia pe obiective*, *respingerea determinării conținuturilor de predare de către inventarele lexicale*, *respingerea progresiilor lineare și rigide, ca și a behaviorismului ca model de învățare*.

Cercetarea se ocupă de elaborarea *trunchiului comun* pentru învățarea francezei economice și de stabilirea conținuturilor necesare dezvoltării competențelor plurilingvistice și pluriculturală.

Bazele teoretice ale abordării comunicativ funcționale a predării / învățării francezei economice au fost expuse în numărul 8/2003 al revistei **Dialogos**, revista Catedrei de Limbi Romane și Comunicare în Afaceri și ele privesc: abordarea cognitivă, psiholingvistica, teoria enunțării, teoria actelor de limbaj, sociolingvistica, interacționismul simbolic, etc.

Punerea în discuție a teoriilor și conceptelor pe care se întemeiază didactica limbilor străine și a limbii franceze în special orientează spre cele mai recente puncte de vedere, în favoarea unei *autonomii totale* a didacticii în raport cu disciplinele de referință, deziderat mai vechi dar încă dificil de atins.

Alături de bazele teoretice strict legate de domeniul didacticii, cea de-a doua secțiune a raportului ia în discuție bazele teoretice ale cercetării de teren: principiile adecvării și al simplității, procedurile cantitative și calitative de culegere a informațiilor și de selectare a datelor. Se fac observații pertinente în legătură cu clarificarea și definirea diverselor tehnici de lucru (observația, sondajul, raportul individual, tehnicile de grup, etc.) insistându-se asupra chestionarului și a interviului (ca tehnici practicate de echipă în acest stadiu al cercetării) și asupra *funcției întrebării* în acest tip de tehnici.

Cea de a treia secțiune a raportului este consacrată analizei *trebuințelor* și *motivațiilor* ce determină învățarea limbii franceze și, în consecință, formularea obiectivelor generale și specifice de predare / învățare. Identificarea *trebuințelor* de învățare constituie prima etapă demersului ce va duce la formularea obiectivelor de învățare, în cadrul unei *abordări sistemice centrată pe cel care învață*. Această identificare înseamnă și identificarea *resurselor* materiale și spirituale pe care cel care învață le poate investi în această activitate, a *obiectivelor proprii* de învățare, a *programului* individual de învățare și a sistemului de (*auto*) *evaluare* la care învățarea va fi supusă. Luarea în considerare a acestor elemente duce la operarea distincției între *trebuințe obiective* (*previzibile*) și *trebuințe subiective* (*imprevizibile*).

În definirea *obiectivelor* se are în vedere distincția dintre *obiectivele situaționale* și *obiectivele comunicative*, cele din urmă rezultând din punerea în relație a obiectivelor situaționale cu elementele verbale și non-verbale ale comunicării. Explicarea obiectivelor de învățare a francezei economice ne orientează spre *pedagogia obiectivelor* (ale cărei principii de bază sunt menționate în raport și au făcut obiectul numărului 6 al revistei **Dialogos**) și spre definirea *competenței de comunicare* și a sub-competențelor sale.

Raportul face o trecere în revistă a evoluției conceptului de competență de comunicare de la prima atestare până la distincția operată de CECR între *competențe generale* și *competențe comunicative de limbaj*.

Elaborarea programei de limba franceză pe baza conceptelor menționate mai sus (trebuințe, motivații, obiective, competențe) trebuie să respecte, conform CECR, trei principii și anume: *diversificarea lingvistică*: punerea în raport a conținuturilor prevăzute pentru franceză și pentru celelalte limbi, pentru a asigura *transferul de capacități* și, ca urmare, evitarea suprapunerilor. Cel de al treilea principiu este cel al *educației generale de limbaj* bazat pe ideea că atât cunoștințele lingvistice cât și capacitățile și tehnicile de învățare sunt parțial *transversale* și *transferabile*. Ca atare, programa trebuie să fie *flexibilă și adaptabilă* și să permită *reconfigurarea dinamică a obiectivelor și a ierarhiei lor*.

A doua parte a acestei secțiuni descrie ancheta întreprinsă pentru determinarea trebuințelor de învățare în raport cu situațiile specifice de întrebuițare a limbii și ierarhizarea acestor situații după criteriile de frecvență și relevanță.

Ancheta se efectuează în rândul studenților și duce la identificarea situațiilor de comunicare în care ei folosesc limba franceză și în rândul specialiștilor economiști având drept rezultat identificarea comportamentelor lingvistice asociate unor practici comunicative strict circumscrise.

Sunt prezentate în continuare conținuturile chestionarelor și al interviului cu interpretarea rezultatelor.

În cazul chestionarului, analiza rezultatelor duce la concluzia că *trebuințele și motivațiile* ce au determinat alegerea sau menținerea francezei ca limbă străină de studiat sunt de *natură profesională* și mai puțin subiectivă, legate de motive personale.

În cazul interviului, ipoteza de lucru a fost infirmată întrucât subiecții interogați folosesc franceza în comunicarea scrisă internă de întreprindere dar comunicarea externă se realizează în engleză atât cu partenerii francezi cât și cu cei francezi. Concluzia ar fi că în predarea / învățarea francezei economice trebuie accentuată comunicarea internă de întreprindere

Ultima analiză prezentată în raport privește organizarea conținutului programei analitice pentru limba franceză pentru avansați și începători din punctul de vedere al obiectivelor specifice urmărite și al gradului de complexitate a acestora și corelarea conținuturilor tematice cu disciplinele economice. Dacă în cazul obiectivelor specifice se constată un

echilibru între programa pentru cele două niveluri – avansați și începători – în privința conținuturilor tematice se înregistrează o non-corespondență între programa de franceză și disciplinele economice, în cazul anului III REI.

Ancheta, interviul și analiza programelor pentru limba franceză la toate facultățile sunt în curs și se vor desfășura în paralel, așa încât rezultatele și concluziile formulate în raport au un caracter provizoriu. Pe baza rezultatelor finale se va putea trece la elaborarea următoarelor obiective ale proiectului, legate de stabilirea conținuturilor de învățare și a competențelor ce trebuie dezvoltate sau formate la studenți.

Concluziile raportului evidențiază: necesitatea deplasării punctului de greutate în fixarea obiectivelor spre cele preponderent profesionale, adică spre studierea situațiilor de comunicare profesională; orientarea spre studierea comunicării interne de întreprindere în detrimentul comunicării externe (efectuată preponderent în engleză); eliminarea suprapunerilor interdisciplinare la nivelul obiectivelor de comunicare specifice prin repartizarea conținuturilor de învățare între franceză și engleză, de exemplu (predarea corespondenței contractuale în engleză și a celei pre- și pericontractuale în franceză).